

ps van de week

Advocaat **Mirjam de Blécourt**:
voor al uw massaontslagen

Sjaan, 25 jaar de **allerliefste**
kassajuffrouw van Amsterdam

Het Parool, 2 april 2011

Dit is pas afzien

Amsterdams elite kickt af op Curaçao,
de zorgverzekering betaalt

MET DE COMPLETE
WEEKAGENDA
VAN AMSTERDAM

Het betere afzien

In Jellinek Retreat Curaçao komen welgestelde drugs- en alcoholverslaafden om anoniem af te kicken. Zonnebaden, yoga en snorkelen in een luxueus herstellingsoord. Vrijwel geheel op kosten van de zorgverzekering.

tekst HANNELOES PEN fotografie SINAYA R. WOLFERT

Jan Willem (48) staat op de pedalen en trapt zichzelf een venijnige heuvel op. De zon staat laag. De kronkelweg bij Westpunt, het platteland van Curaçao, leidt langs lichtgroene, blauwe en oranjegele huizen. Twee blaffende honden rennen mee langs het hek van een groot huis. Het is zeven uur 's ochtends. Jan Willem, een succesvol ondernemer, is begonnen aan zijn dagelijkse rondje van pakweg veertig kilometer op de mountainbike. Af en toe steekt Jan Willem – niet zijn echte naam – zijn hand op naar een voorbijganger die vriendelijk terug groet. “De mensen zijn hier zo aardig en het eiland is zo mooi. Sommige cactussen hebben prachtige bloemen. Wat moet je in een kliniek in Nederland? Dan loop je in een bos met kale bomen en vallende blaadjes. Nou, dan schiet je meteen in een depressie.”

Jan Willem, die nu twee weken in de kliniek zit, was een stevige drinker. Voor één of twee flessen wijn per dag draaide hij zijn hand niet om. Ook niet voor drie. En soms stapte hij na de wijn nog over op sterke drank. “Maar ik zit hier niet alleen voor drank, ook voor een depressie.” Hij is directeur-grootaandeelhouder van een bedrijf. Het drinken komt door de stress van zijn werk, zegt hij. “Ik leg de lat altijd hoog, wil steeds betere resultaten halen. Een rupsje nooitgenoeg. Die instelling geeft me stress. De drank verdooft dat weer.” Thuis heeft hij ‘menig discussie’ gevoerd over zijn drankgebruik. Hij ontkende alcoholist te zijn. Met zijn vrouw had hij wel eens afspraken gemaakt dat hij alleen in het weekeinde zou drinken, maar dat ging

slechts een tijdje goed. De hulp die hij jaren terug zocht, sloeg niet aan. Medicijnen die bij drankgebruik misselijkheid moesten veroorzaken evenmin. “Mijn vrouw stuurde een website aan me door: zonnig Curaçao. Ik dacht meteen: hmm, misschien is dit niet zo gek. Dat woord ‘retreat’ triggerde me: lekker anoniem, op Curaçao, 25 graden. Er even tussenuit. Ik zocht geen kliniek om te stoppen.” Hij heeft de drank na twee weken al afgezworen. Hij is van plan geen druppel meer te drinken. “Ik leg de lat ook hier hoog voor mezelf. Ik denk dat het lukt.”

De chef de clinique: ‘Mensen gebruiken hier stiekem’

Het aanbod om even een (alcoholvrij) drankje op het strand te drinken, slaat hij liever af. Te riskant. Een strategie om die verleiding te weerstaan als hij straks op eigen benen staat, heeft hij niet. “Niet nodig. Ik ben nu aan het ontstressen. Ik krijg tools aangereikt hoe ik die verleiding straks moet weerstaan.”

Hij houdt stil bij een strandje waar vijf vissers in een klein roeiboortje de kustlijn afstropen. “Vorige week kon je vanaf de kant de vissen in het water zien. Zo helder was het hier.”

Tegen half negen is hij terug bij de kliniek. Naast de dagelijkse groepsessie en het wekelijkse gesprek met de psychiater houdt hij zich voornamelijk bezig met golfen, duiken, zwemmen en fitness.

De kliniek die op het terrein van het Kura Hulanda Resort staat, wordt omsloten door een muur en een hek. In het midden een zwembad. Een vrouw met overgewicht zit op een ligstoel onder een parasol. Rondom het zwembad staan vier gekleurde gebouwen met elk zes appartementen. De tweekamerappartementen zijn ingericht met een bank, tafel en bed. Niet te luxueus. “Van die vijf sterren kunnen ze er gemakkelijk anderhalf afhaken,” zegt Jan Willem.

In de keuken staan vijf stoelen op een rijtje. “Iedereen loopt hier wel even naar binnen. Voor een praatje. Ik vraag niet waarom ze hier zitten. Sommigen hebben het moeilijk met zichzelf. Het zijn mensen met een gebrek. Je weet niet wat er in hun kindertijd is gebeurd,” zegt kokkin Lila, een gezellige Curaçaose.

Lila schotelt haar gasten typisch Antilliaanse gerechten voor als stobá (gestoofd rundvlees), red snapper (vis), gesmoorde papaja, pompoensoep of mororijst (bruine rijst met kidneybonen). Lila: “Eten is voor hen ontspanning. Ik wil geen gekissebis aan tafel. Soms zegt iemand: ‘Nu nog een lekker wijntje erbij.’ Dan zeg ik: ‘Ik heb *eau de vin* voor jullie.’ Kijken ze me met grote ogen aan.”

Het eten is een lichtpunt voor haar gasten, zegt Lila. Ze kijken er vaak naar uit. “Als ze niet goed slapen, geef ik ze Curaçaose basilicumthee. En of ze dan slapen!”

De meeste cliënten hebben een goede baan. Er komen artsen (verslaafd aan ritalin of kalmeringsmiddelen), succesvolle ondernemers (vaak alcohol) en mediafiguren (cocaïne en alcohol). “De werkdruk van artsen en ondernemers is hoog. Ze hebben ook een grote verantwoordelijkheid. In de media heb je ook geen negen-tot-vijfbanen. Ook daar gaat het maar door,” zegt psychiater Chris Boek, chef de clinique.

Wie hier wordt behandeld, blijft strikt geheim. De cliënten moeten een contract ondertekenen waarin staat dat ze geen namen

Alcoholist Jan Willem wil zijn duikbrevet halen.

van medecliënten zullen prijsgeven. Als de groep hoort dat er een journalist is, breekt de pleuris uit: eentje wil terug naar Nederland en eist dat zijn dossier wordt vernietigd. Een groepsessie bijwonen of een groepsuitje meemaken naar een struisvogelfarm, het Maritiem Museum, een tochtje door de haven van Willemstad? Het zit er niet in, zegt Boek. Er moeten zelfs eerst contracten worden getekend dat namen of gegevens van cliënten niet naar buiten komen. Dan pas wil hij verder praten. Acht van de dertien cliënten in de kliniek, vertelt hij de volgende dag, zijn alcoholverslaafd. Drie anderen hebben daarnaast een burn-out, een cocaïne- of een wietverslaving. Eén persoon wil stoppen met coke en een ander heeft een eetprobleem. De meesten zijn tussen de veertig en de vijftig jaar.

“Ik wil hier een gemengdere groep krijgen. Alcoholisten zitten vaak te morren. Zet ik een paar cokeverslaafden tussen die suffe alcoholisten, dan breng je meer leven in de groep,” zegt Boek. “Meer energie.” Hun verslaving liegt er dikwijls niet om. Er zit een cliënt die veertig glazen bier per dag dronk, gevolgd door een halve fles sterke drank. “Hij is gestopt met drank en is doodsbang. Hij wil dood.” Of de cliënten het redden? “De stap van kliniek naar ambulante zorg is groot. Negen-tig procent heeft een terugval. Ons advies: nooit meer drinken, want sociaal drinken lukt niet.”

De kliniek is open. De cliënten kunnen gemakkelijk langs het hek. “We controleren niet aan de poort. Maar ik weet dat mensen hier stiekem gebruiken. Ze blijven wel on-

Afgekickt en weer thuis

‘Leven is zo onaardig zonder alcohol’

Paul (64), regisseur, ging naar Curaçao voor zijn alcoholprobleem. Hij werkte jaren in het Gooi waar zijn favoriete whisky altijd klaarstond in de koelkast. “Het werd na twintig jaar een probleem. Mijn omgeving zei: ‘Drie flessen wijn per dag is te veel, Paul.’ Ik had zelf de whisky al uitgebannen omdat dat zo opviel. Meer dan wijn bij de lunch.”

Hij hoorde van Jellinek Curaçao en dacht: dit is een maandje vakantie houden. Of het beviel? “Jazeker. Het klimaat is zalig. Je voelt je al snel veel beter. Ik kon daar gemakkelijk een maand zonder alcohol. Ik heb bewezen dat ik dat kon. Ik ben wel eens teruggevallen. Ach, een half glaasje. Ik wil nu een jaar stabiliseren. Ik heb niet zo iets van: ik neem nooit meer alcohol. Het leven is zo onaardig zonder alcohol.”

‘Ik was bang voor een terugval’

Erica (50), moeder van drie kinderen, dronk achttien tot twintig blikjes bier per dag. Haar zoon wees haar op de website van de kliniek. De psychiater trok haar over de streep. In haar koffer smokkelde ze wodka mee in een waterfles. Maar die gaf ze zelf af. In Curaçao is ze in vier weken afgekickt. In de kliniek heeft ze geleerd de dingen onder ogen te zien. Ze is nu vijf weken thuis en heeft nog geen druppel alcohol gedronken. Haar oudste zoon zit naast haar: “Ze was een knappe alcoholist. Ze is nu levendiger en komt gezonder over. Ik ben heel trots.” Erica: “Toen ik net terug was, was ik bang voor een terugval. Het was zo beschermd daar. Nu moet ik het in mijn eentje doen. Het leven is ook minder leuk zonder alcohol. Maar het gaat al veel beter. Ik ga het redden.”

De namen van de personen zijn gefingeerd.

Zorgverzekering betaalt de rekening

Een verblijf in Jellinek Retreat Curaçao, een initiatief van de Amsterdamse Jellinek, kost 17.000 euro voor vier weken. De zorg en behandeling in de kliniek valt binnen het basispakket. Het afkicken wordt dan ook grotendeels vergoed door de zorgverzekering. Er hoeft slechts drieduizend euro eigen bijdrage te worden betaald. Die extra bijdrage is voor onder andere het tweekamerappartement van vijftig vierkante meter. Ook het vliegticket is voor eigen rekening. Wie geen Nederlandse ziektekostenverzekering heeft, betaalt zeshonderd euro per dag. De cliënten krijgen hiervoor onder andere dagelijkse groepsessies, een wekelijks gesprek met de psychiater en lessen voedingsleer. Ook worden tal van activiteiten ondernomen als fietsen, tennissen, snorkelen, yoga, een bezoek aan Willemstad, wandelen in het Christoffelpark, massage, schilderen en salsadansen.

Lila schotelt haar gasten typisch Antilliaanse gerechten voor.

De kliniek

der de grens van een positieve blaastest." De kliniek, op initiatief van de Amsterdamse Jellinek, bestaat een jaar. Volgens Boek is de start behoorlijk tegengevallen. In het begin waren er maar drie cliënten, daarna werd het beter.

"Ik wil meer jongeren en lokale klanten trekken en betere nazorg regelen. Het gezin denkt vaak dat het probleem is opgelost als iemand weer thuis is, maar dan begint het pas. De familie moet ook niet drinken. Want zien drinken, doet drinken."

Dat Curaçao werkt, staat voor Boek vast. "Het vakantiegevoel is er. Ze voelen zich relaxed. De zon en het licht doen veel. Je leert ze hier te leven, te genieten, zich te vermaken zonder een wijntje."

Eén van zijn cliënten is Donna (37), redacteur bij een magazine. Ze zit nu enkele weken in de Jellinek Retreat. "Voor een burn-out en een alcoholdoseerprobleem," zegt ze. "Ik drink af en toe te veel. Daardoor was ik lichamelijk en geestelijk uitgeput. Maar ook door de stress."

Het drinken sloop erin. Op feestjes en borrels van haar werk. "Ik zocht ontspanning, maar ik ging ook voor de lichte roes. Tot ik mijn grenzen verlegde." Donna – ze heet eigenlijk anders – dronk ongeveer een fles wijn per dag, vijf dagen in de week. "Ik had geen energie meer. Kon geen enthousiasme meer opbrengen, was snel geïrriteerd en ongeconcentreerd."

Ze zocht op Google onder de term 'herstelingsoord'. "Dit zag er fantastisch uit. Ik moet hier even opladen. Ik wilde niet met vakantie, want dan heb ik geen structuur.

Dan verval ik al snel in veel drinken. De Jellinek is wel een stempel. Een stempel dat je niet wilt. Het komt zwaar over."

Tegen haar omgeving heeft ze daarom gezegd dat ze naar een kuuroord ging. Familie en goede vrienden weten beter. Voor het geld hoefde ze het niet te laten, vond ze. "De zorg en therapie worden helemaal vergoed door de verzekering. Ik betaal zelf drieduizend euro voor het hotel en het eten. Voor vier weken Curaçao. Dat is niet gek, toch?" Vandaag begon ze met yoga, ter ontspanning. Na het ontbijt was er individuele therapie en een groepssessie. 's Middags kreeg ze een lesje voedingsleer. "Veel drinken gaat vaak gepaard met slecht eten." Gisteren maakte ze met anderen een wandeling langs het strand van Sete Boca. "Zo ruig. De wind door je haren voelen. Dat was even lekker." Ze heeft een auto gehuurd om even weg te kunnen uit de kliniek. "Ik moet die vrijheid hebben. Bovendien krijg je dan wel het vakantiegevoel."

In haar logboek waarin ze de mensen – ieder met hun eigen problemen – beschrijft, verhaalt ze over haar inspannende tocht naar de top van de Christoffelberg, over haar verdenkingen dat iemand alcohol heeft genuttigd, maar ook over de band met de anderen: 'A. vertrok weer naar Nederland. Na drie minuten sms'te hij al: ik houd het nog steeds vol. Hilarisch.'

Hoe ze het er straks zelf zal afbrengen? "Ze raden hier aan om met drank te stoppen. Maar dat ga ik niet doen. Ik zit hier om uit mijn oude patroon te komen van veel drinken en slecht voor mezelf zorgen. Ik ga

straks drie tot vier alcoholvrije dagen instellen in de week. Maar op feestjes blijf ik wel drinken, en de andere dagen ook."

De cliënten eten ook wel eens bij restaurant Jaanchie op Westpunt, waar gele vogels, suikerdiefjes genoemd, rondvliegen door de serre. "Er wordt vanuit de Jellinek vaak een tafeltje gereserveerd. Ik let niet op of ze wat drinken. De mensen zitten daar ook voor gokken en drugs. Ik wil dat mijn gasten zich gelukkig voelen. Ik geef ze eten met een grote dosis vitamine L. Van liefde," zegt de eigenaar van Jaanchie.

Donna's vrienden denken dat ze in een kuuroord zit

Hij weet dat Curaçaoënaars uit de 'hogere kringen' kritiek hebben op de kliniek, omdat die met zes ton subsidie van Economische Zaken is opgezet. Subsidie die komt uit het programma Samenwerking Nederlandse Antillen. "Ik ben blij met de kliniek. Het geeft werk aan mensen uit de buurt, zoals schoonmakers. En ik krijg hun cliënten." Verslaving is een groot probleem op het eiland, vertelt hij. "In iedere familie zijn wel één of twee personen verslaafd. Maar ik denk dat weinig mensen van het eiland naar die kliniek gaan. Het is een dure grap om daar af te kicken."

Francisco Janga, personal trainer en voedingsdeskundige, is één van de weinige werknemers uit Curaçao. Hij neemt cliënten mee naar de top van de Christoffelberg. "De berg is een uitdaging. Ze verleggen hun grenzen. Ze huilen en lachen als ze op de top staan."

Sport is ter ontspanning, goed voor lichaam en geest, zoals het snorkelen. "Ze bloeien weer op. Ze zien nu een heel andere onderwereld. Een heel mooie."

Jan Willem gaat vandaag snorkelen. Hij loopt met een paar flippers, een duikbril en een snorkel over de houten steiger en groet wat lotgenoten die liggen te zonnen. Hij spuugt in de bril en doopt hem even in de zee. "Zo, dan beslaan de glazen tenminste niet meer. Dat weet ik uit ervaring." Dan stapt hij vanaf de steiger met een geheven been in het water.

Langzaam zwemt hij verder de zee in. Armen langs het lichaam. "Daar heb je een prachtig stuk koraal met de mooiste vissen." Hij wijst: "Dat is een poffervisje." Hij komt even boven water. "Die blauwe met die streepjes. Zijn ze niet prachtig?" Hij speurt verder. "Je kunt uren kijken. Ik wil volgende week mijn duikbrevet halen. Je moet dit ook een beetje als vakantie zien." Donna heeft een ander plan. Ze gaat zichzelf dit weekend testen. "Ik wil weer eens lekker drinken. Ik wil weten of ik met alcohol wegkom. Ik neem eerst een koud biertje en dan nog één. Daarna nog een paar glazen wijn. Ik wil kijken of ik het bij vijf glazen kan houden. Bewust drinken noem ik dat." ■

En dan de lokale zorg Op matrassen in pislucht

De tegenstelling met de lokale opvang voor verslaafden is groot. Het inloophuis Dios Yudami ('God help me') in Willemstad waar honderddertig dakloze verslaafden worden opgevangen, is een bouwval. Bij de ingang zit een dakloze verslaafde. "Hij gelooft dat hij van de FBI is," zegt directeur Leslie Roosberg.

Het inloophuis heeft hoge drempels. Vorige week was er nog zo'n wateroverlast dat de mensen tot hun knieën in het water stonden. Nu liggen er allemaal verslaafden op matrassen op de vloer. De één ligt onder de trap, de ander naast de wc waar een enorme walm vandaan komt. De verslaafden slapen diep en merken die bijna ondraaglijke stank niet meer op. In een lange gang kijken mannen naar een televisie. De trap van het huis vertoont beangstigende gaten.

"We hebben veel delegaties op werkbezoek ontvangen. Bestuurders en parlementariërs. Deze week kwamen de burgemeester van Rotterdam en wethouder Van Es van Amsterdam nog op bezoek." Of al die werkbezoeken iets hebben uitgehaald? Roosberg zwijgt. Ze hebben in Nederland het imago van geldverslinders, zegt hij. "We hoeven helemaal

geen geld. We hebben liever bedden en inventaris. We zouden dolgraag een project begeleid wonen opzetten en de nazorg beter regelen. Maar hoe?"

De link met Jellinek is ver te zoeken. Hij kreeg zesduizend euro om een half jaar een coördinator aan te trekken. "Een tijdelijke wacht die onze jongeren helpt bij voorlichting op scholen. Maar die jongeren zijn al lang bezig."

"Wat steekt, is dat er na een jaar nooit steun is gekomen van de Jellinek. We zouden dolgraag een ander pand willen. In Amsterdam heeft iedere dakloze een adres. Hier moeten we mensen weigeren. We hebben geen beveiliging bij de poort, maar er slapen wel psychiatrisch patiënten en ernstig zieken. Ze worden begeleid door mensen die helemaal geen opleiding hebben."

's Nachts biedt het inloophuis plaats aan 27 mannen. Meer matrassen zijn er niet. De verslaafden worden om de beurt opgevangen. De rest slaapt buiten. "Daar worden ze als dieren achtervolgd. Maar vijftien jaar geleden was er nog niets. We roeien met de riemen die we hebben. Wat helpt het als we boos worden? De komst van de Jellinekkliniek heeft ons niets opgeleverd, terwijl dat wel was beloofd."

